

Roll No.

Total Pages : 03

MDQ/M-24

7587

VAIDIKAVYAKARANAM

Paper : XX

SKT-SC-405-A

(Group-A)

Veda

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 80

निर्देशः : सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः ।

1. अधोलिखितानां संक्षिप्तोत्तराणि दातव्यानि — **4×4=16**
(क) चतुर्थ्यर्थे बहुलं छन्दसि सूत्रस्य कोऽर्थः ?
(ख) संपरिपूर्वात्तव च इत्यस्य सूत्रस्य कोऽभिप्रायः ?
(ग) पाणिनिशिक्षानुसारं वर्णानामष्टौ स्थानानि कानि सन्ति ।
(घ) 'बहुब्रीहौ प्रकृत्यापूर्वपदम्' इत्यस्य सूत्रस्य अर्थः क्रियताम् ।
2. अधस्तनेषु केषाञ्चित् **चतुर्णां** सूत्राणां संस्कृतगिरा व्याख्या कार्या — **4×4=16**
(क) षष्ठीयुक्तश्छन्दसि वा ।
(ख) इन्धिभवतिभ्यां च ।
(ग) बहुलं छन्दसि ।
(घ) छन्दसि वनसनरक्षिमथाम् ।
(ङ) स उत्तमस्य ।

(च) ईश्वरे तोसुनकसुनौ ।

(छ) जुहोत्यादिभ्यः श्लुः बहुलं छन्दसि ।

3. अधस्तनेषु केषाच्चित् चतुर्णां सूत्राणां व्याख्या
कार्या – 4×4=16

(क) तयोर्दार्हिलौ च छन्दसि ।

(ख) शीर्षश्छन्दसि ।

(ग) आङोऽनुनासिकश्छन्दसि ।

(घ) तनिपत्योश्छन्दसि ।

(ङ) आज्ञसेरसुक ।

(च) ह्रस्वाच्चन्द्रोत्तरपदेमन्त्रे ।

(छ) वत्ससन्ताच्छन्दसि ।

4. अधस्तनेषु श्लोकचतुष्टयं व्याख्येयम् – 4×4=16

(क) आत्मा बुद्ध्या समर्थार्थान् मनोपुङ्क्ते विवक्षया ।

मनः कायाग्निमाहन्ति स प्रेरयति मारुतम् ॥

(ख) रङ्गवर्णं प्रयुञ्जीरन् नो ग्रसेत् पूर्वमक्षरम् ।

दीर्घस्वरं प्रयुञ्जीयात् पश्चात् नासिक्यमाचरेत् ॥

(ग) अनुदात्तो हृदि ज्ञेयो मूर्ध्न्यदान्त उदाहृतः ।

स्वरितः कर्णमूलीयः सर्वास्ये प्रचयः स्मृतः ॥

(घ) एवं वर्णाः प्रयोक्तव्या नाऽव्यक्ता न च पीडिताः ।

सम्यग्वर्णप्रयोगेण ब्रह्मलोके महीयते ॥

(ङ) संवृतं मात्रिकं ज्ञेयं विवृतं तु द्विमात्रिकम् ।

घोषा वा संवृता सर्वे अघोषा विवृताः स्मृताः ॥

(च) उदात्तमाख्याति वृषोङ्गुलीनां प्रदेशिनीमूलनिविष्टमूर्धा ।

उपान्तमध्ये स्वरितं धृतं च कनिष्ठिकायामनुदान्तमेव ॥

5. निम्नलिखितेषु टिप्पणद्वयं लिखत – 2×8=16

(क) स्वरितस्वरः

(ख) प्रत्ययस्वरः

(ग) प्रचयः ।